

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/120/2020
Identifikačné číslo spisu:	8113218338
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8113218338.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Brňáka a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Ivana Rumanu, v spore žalobkyne JUDr. F. H., bývajúcej v R. T. XXX, proti žalovanej JUDr. P. M., bývajúcej v P., D. XX, o určenie porušenia základných práv, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 15C/159/2013, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. mája 2019 sp. zn. 11Co/6/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. mája 2019 sp. zn. 11Co/6/2018 a uznesenie Krajského súdu v Prešove zo 4. apríla 2019 sp. zn. 11Co/6/2018 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 30. mája 2019 sp. zn. 11Co/6/2018 potvrdil prvostupňové rozhodnutie ktorým bola zamietnutá žaloba o určenie porušenia bližšie označených základných práv žalobkyne, ktoré mal porušiť pôvodný žalovaný (rozhodca) „ako rozhodca svojim postupom a rozhodnutím v rozhodcovskom konaní sp. zn. RKCb/1/2007 zo dňa 7.5.2007“ a o priznanie nemajetkovej ujmy v sume 50.000 €.

1.1. Odvolací súd ešte pred tým uznesením zo 4. apríla 2019 sp. zn. 11Co/6/2018 vyslovil, že bude v konaní pokračovať s právnym nástupcom pôvodného žalovaného, ktorý v priebehu odvolacieho konania zomrel, a to s jeho dedičkou JUDr. P. M. (ďalej aj „žalovanou“).

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktoré odôvodnila tým, že jej v konaní bola odňatá možnosť konať pred súdom a že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 35 CSP (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“)] po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana spĺňajúca podmienku uvedenú v § 429 ods. 2 písm. a/ CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť, čo je jeho povinnosťou vyplývajúcou priamo z

ustanovenia § 161 ods. 1 s použitím § 438 CSP. Procesné podmienky predstavujú základné procesné predpoklady, aby mohol súd autoritatívne rozhodnúť vo veci samej. Existencia a splnenie procesných podmienok je predpokladom poskytnutia súdnej ochrany ohrozeným alebo poškodeným subjektívnym právam v rozsahu článku 1 CSP. Súd je povinný zisťovať ich existenciu a splnenie v každom štádiu konania, teda aj v štádiu konania dovolacieho.

4. Jednou z podmienok konania je procesná subjektivita strany konania, ktorú má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva (§ 61 CSP). Nedostatok procesnej subjektivity je dôvodom zastavenia konania (§ 62 CSP), ak však strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať (§ 63 ods. 1 CSP). V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve (§ 63 ods. 2 CSP). Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve (§ 63 ods. 3 CSP).

5. Korelátom procesného pojmu procesná subjektivita je hmotnoprávny pojem právna subjektivita (spôsobilosť na práva a povinnosti) /Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 223/. Procesnú subjektivitu má subjekt, ktorý disponuje spôsobilosťou na práva a povinnosti. Fyzická osoba nadobúda spôsobilosť na práva a povinnosti narodením (spôsobilosť na práva a povinnosti má aj nasciturus pod podmienkou, že sa narodí živý) a stráca ju svojou smrťou. Nedostatok procesnej subjektivity je spravidla neodstrániteľnou vadou konania. Treba ale zvažovať, či strana nemá procesnú subjektivitu od začiatku konania, alebo ju stratila v priebehu konania. Ak strana nedisponuje procesnou subjektivitou v čase začatia konania, ide o neodstrániteľnú vadu konania, ktorej následkom je jeho obligatórne zastavenie. Ak dôjde k strate procesnej subjektivity fyzickej osoby počas konania, súd konanie zastaví, alebo v konaní (najmä ak ide o majetkový spor, ktorého legálnu definíciu zákonná úprava neobsahuje) pokračuje s dedičmi fyzickej osoby, prípadne s tými, na ktorých prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide. Ustanovenie § 63 ods. 1 CSP treba vykladať ako objektívnu možnosť či nemožnosť v konaní pokračovať (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 227). Uznesenie o pokračovaní v majetkovom spore vydá súd podľa § 63 ods. 2 CSP bezodkladne po skončení konania o dedičstve, avšak vo výnimočných prípadoch môže v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve (§ 63 ods. 3 CSP).

6. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že pôvodný žalovaný zomrel XX. januára XXXX, t. j. v priebehu odvolacieho konania, ktorú skutočnosť zohľadnil odvolací súd vydaním uznesenia o pokračovaní v konaní s právnym nástupcom žalovaného, a to s jeho dedičkou -žalovanou (bod 1.1); predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 20. mája 2019. Následne odvolací súd rozhodol vo veci samej (bod 1).

6.1. Pôvodný žalovaný - ktorý sa mal dopustiť žalobkyňou tvrdených porušení práv voči jej osobe, ktorých dôsledkom bola požadovaná aj náhrada nemajetkovej ujmy - zomrel po začatí odvolacieho konania, teda skôr ako sa odvolacie konanie právoplatne skončilo.

6.2. Pre určenie, či a prípadne s kým, je možné v konaní pokračovať, bolo rozhodujúce posúdenie povahy uplatňovaného nároku. Pritom povahou veci bolo treba rozumieť hmotnoprávnu povahu predmetu konania. Povaha veci neumožňuje v konaní pokračovať predovšetkým vtedy, ak práva a povinnosti, o ktoré v konaní ide, neprechádzajú na právnych nástupcov alebo vtedy, ak smrťou účastníka konania dochádza podľa hmotného práva k zániku právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide.

7. V danom prípade, napriek problematickému určení žalobného petitu žalobkyňou, nižšie súdy (aj) s poukazom na ustanovenie § 124 ods. 1 CSP ustálili, že hmotnoprávny základ žaloby, predovšetkým vo vzťahu k požadovanej nemajetkovej ujmy v sume 50.000 € bol daný ustanoveniami § 11 a 13 OZ, pričom právo na ochranu osobnosti je právo osobnej povahy, ktoré zaniká smrťou fyzickej osoby a neprechádza na dedičov (viď R 53/1996, 6Cdo/278/2013, 4Cdo/73/2019).

8. Keďže v predmetnom konaní išlo o také právo žalobkyne, ktoré je viazané výlučne na osobu (pôvodného) žalovaného a smrťou neprechádza na jeho právneho nástupcu (dediča), najvyššiemu súdu neostalo iné, než zrušiť dovolaním napadnutý odvolací rozsudok (bod 1) a z rovnakých dôvodov aj odvolacie uznesenie (bod 1.1.), ktorým bola žalovaná neoprávnene vťahnutá do prebiehajúceho súdneho konania.

9. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.